

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Art. XVII. Solvuntur aliæ objectiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

lum, & simul graviolem rationem habentes: ergo peccat. Ad 2. confirm. Si adversarii audient, antiquos dicere cacos, non possent nos arguere irreverentiae, si etiam tales diceremus recentiores. Resp. tamen cum majori reverentia facile. neg. ma. datur enim medium, scilicet fuerunt minus videntes, & aut rationes nostras, non ita considerarunt, aut ad alia distrahi, vel aliter impediti, non ita penetrarunt. Nec est irreverens, hoc etiam de magnis viris circa particularem aliquam sententiam judicare; aliis nunquam posset quis ab ulla sententia alicujus magni viri recedere. Scilicet posteri etiam plura discunt, ac praecedentium laboribus, ceu scalis adjuti, saepe altius ascendunt, & semper plura cum tempore clarescunt.

370. Dices 1. Etiam Summi Pontifices usi sunt opinionibus minus probabilibus, & juxta has dispensarunt: ergo. prob. antec. Honorius II. Clemens II. dispensarunt in voto solemnium Religionis ad contrahendum matrimonium; item S. Pius V. Gregorius XIII. & alii dispensarunt in matrimonio rato, ad contrahendum aliud: quod tamen tantum fuit minus probabiliter in eorum potestate: imò Adrianus VI. dicitur, in matrimonio rato, contra propriam sententiam, juxta opinionem Cajetani dispensasse, sed addidisse, dare se, quod posset, & tamen credere, se nihil posse: ergo ipsi Pontifices usi sunt opinionibus minus probabilibus.

Resp. cum Ralslero, & Kreslinger, dist. antec. Summi Pontifices usi sunt opinionibus, quae aliis tunc videbantur notabiliter minus probabiles. om. antec. quae ipsismet Pontificibus, consideratis omnibus circumstantiis, videbantur notabiliter minus probabiles. neg. antec. & conseq. Imò, cum hic agatur de valore Sacramenti matrimonii, debent ipsi adversarii idem respondere. Quod attinet ad Adrianum, dispensavit is tantum conditionate, quod se posse ipsi certum fuit, attentis circumstantiis omnibus. Pariter, quando antiqui docuerunt aliquid, quod nunc videtur, vel visum est, minus probabile, non sequitur, quod etiam ipsis tale fuerit visum. vide etiam inferius n. 405.

Similiter, etsi quidam antiqui, quasdam sententias tanquam probabiliores amplexi, permiserint tamen aliis, amplecti oppositas, & iis uti, propterea non credendi sunt, usum illum permisisse, etiam iis, quibus ex sententia minus probabiles viderentur, sed tantum iis, quibus illae sententiae apparerent magis, vel saltem aequè probabiles, quales supponebant, posse aliis videri: atque adeo eas, ut absolute improbabiles, condemnare ausi non sunt. Eodem modo, quando antiqui permiserunt simplicibus, ut sequerentur viri docti judicium, non approbarunt propterea etiam sententiam talis viri minus probabilem: sed tantum dixerunt, simplices posse illam sequi, si scilicet eam ipsos doceret vir doctus, de quo non haberent suspicionem, quod velit ipsos fallere, aut quod fallatur: verbo, in iis circumstantiis, sapissime occurrentibus, in quibus simplex non tenetur plures interrogare, sed potest consilio prudentis viri acquiescere; hoc enim frequentissime cum posse, est probabilissimum.

371. Dices 2. Obligatio, quam asserimus,

esset juris naturae, & ad omnes homines spectaret, atque ad plurimas actiones se extendere: ergo non potuisset latere viros tam doctos tanto tempore. Resp. Sicut juxta adversarios potuit longè diutius latere licentia sequendi opinionem minus probabilem, ita potuit etiam longo tempore latere obligatio sequendi opinionem notabiliter probabiliorum. Nec est in uno major, quam in altero inconvenientia, respectu DEI, aut error respectu Ecclesiae. Unde, quidquid adversarii responderint, serviet etiam nobis. Si ergo probatur ea obligatio dari, & simul probatur, aliquamdiu latuisse, merito negatur consequentia. videantur etiam dicta n. 368. & 260. Accedit, quod non omnes omnino latuerit ea obligatio, saltem non valde diu, ex supra dictis num. 351. & modò etiam plurimos non lateat.

ARTICULUS XVII.

Solvuntur aliae Objectiones.

372. **O**B. 3. Quando est adhuc verè Theologicè, & comparative probabile, legem non dari,

quamvis sit notabiliter probabilis, eam dari, tamen adhuc lex est dubia: sed dubia lex, ut ipsi fuisse probavimus à n. 263. non obligat: ergo. prob. ma. Theologica probabilitas vera nititur tali motivo, quod movet saltem adhuc ad prudens dubium, & non finit oppositum esse certum: ergo. Resp. dist. ma. in eo casu tamen lex est dubia, dubio excludente certitudinem moralem strictè dictam, conc. ma. est dubia, dubio excludente moralem certitudinem, etiam latius dictam, qualis in moralibus ordinariè tantum haberi potest, & sufficit. neg. ma. & dist. sic min. neg. conseq. ad prob. dist. eodem modo antec. & neg. conseq. videantur dicta à n. 361.

373. Dices 1. Antiqui per probabilis, asserens certitudinem aliquam moralem, etiam latius dictam, intellexerunt tale probabilis, quod non relinqueret morale dubium in oppositum, sed tantum dubium aliquod logicum, quod essentialiter oritur, ex ipsa incertitudine motivi probabilis, etiam absque ratione ulla gravi in oppositum: ergo illud necdum erat juxta antiquos moraliter certum, etiam latius loquendo, contra quod stabat adhuc ratio verè Theologicè probabilis. Ita quidam recentior, existimans, hac ratione concordari posse, ut ait, probabilistas, & probabilioristas. Resp. neg. antec. quod falsum esse ostenditur, ex allatis verbis auctorum à n. 361. & seq. S. Thomas tantum exigit, ut sit verum in pluribus, quamvis non in paucioribus, nec dicit in plurimis, aut paucissimis; cum tamen certitudo, quam adversarii requirunt, utpote excludens omne quomodocunque prudens dubium, rarissime, & in paucissimis fallat. S. Antoninus, & Angelus, exigunt tantum, ut motiva magis ad unam, quam ad alteram partem se habeant: hoc autem nullo modo est excludere probabilitatem, vel dubium quomodocunque prudens, in oppositum. Gerson expressè dicit, non debere removeri omnem

omnem probabilitatem alterius partis. Sylvester tantum ait, *ex probabilibus*, sed intelligit *probabilioribus*, ut tibi expositum. Unde nullo modo probari potest, eos exigere tanta motiva pro una parte, ut nulla vera probabilitas sit pro altera.

374. Dices 2. cum eodem recentiore. Gerson ait, non posse haberi maiorem certitudinem sine revelatione: sed potest haberi maior, quam tantum notabiliter major probabilitas, a nobis assignata, scilicet certitudo tanta, quæ non relinquit prudens dubium in oppositum: ergo. Resp. etiam potest absolute haberi maior certitudo, quam ista moralis, absque revelatione; quia absolute est possibilis certitudo etiam physica: ergo nec ista sufficit. In forma dist. mi. potest haberi maior ordinariè. neg. mi. in quibusdam casibus rarioribus. conc. mi. & neg. conseq. Non potest haberi ordinariè tanta certitudo, quantam adversarius requirit, ut probatum jam à n. 358.

Dices 3. ex eodem. S. Thomas in exemplum majoris probabilitatis affert exemplum duorum, vel trium testium, sine teste in oppositum, quo casu non datur prudens dubium in oppositum: ergo S. Doctor ad moralem certitudinem latius dictam hoc requirit. Resp. neg. antec. S. Doctor eo loco, scilicet 2. 2. q. 70. a. 2. querit, an iudici sufficiat testimonium duorum, vel trium testium; cum possit fallere: & ait, sufficere; eoquod tantum requiratur certitudo, ut sit verum in pluribus: unde non affert illos testes in exemplum; aliàs afferret in exemplum, quod est in questione, sed potius ex eo, quod sufficiat, esse verum ut in pluribus (quod etiam potest dici de testimonio duorum, vel trium) infert, duos tales testes sufficere.

Dein ad 2. ibidem ait, testes contradicentes, vel non consentientes, actoris, & rei, comparandos à iudice quoad dignitatem, numerum, negotia &c. & sic judicandum: ergo non loquitur de casu, quando nullus testis est in oppositum, ut magis patebit legenti totum articulum. Et quis dicat, S. Doctorem supponere, quod tanta inter testes diversitas semper inveniri queat, quæ non relinquit probabile dubium in oppositum? Quare antiqui, ad moralem certitudinem, latius dictam, tantum expetierunt sensibilem, ac notabilem excessum probabilitatis.

375. Ob. 4. Libertas hominis tamdiu est in possessione, quamdiu ab ea non deturbatur per legem certam: atqui, quamdiu datur opinio Theologicè probabilis, pro negatione legis, non datur lex certa, adeoque libertas à sua possessione non deturbatur: ergo. Confirm. Non debet adstrui aliqua obligatio, quæ non est sufficienter probata: atqui, quando lex est tantum notabiliter probabilior, non est sufficienter probata obligatio, e. g. ponendi actum, ab ea lege præceptum: ergo. Resp. neg. ma. & mi. Non queritur hic de libertate physica, sed morali, seu de libertate, ad non parendum legi, probabilibus intimatæ, quæ non est in possessione, sed formalissimè in questione;

Utique enim lis, & questio, inter nos, ac adversarios est, an homo hanc libertatem (quam à se habere non potuit, utpote essentialiter subiectus dominio DEI) à DEO acceperit: & qui-

dem adversarii affirmant, hominem eam libertatem moralem à DEO accepisse: nos autem negamus, homini concessam esse eam libertatem, eoquod laxaret nimium disciplinam, & redderet frustraneas leges &c. videantur nostræ probationes. Unde hæc libertas concessa homini, & in possessione existens, malè à quibusdam adversariis supponitur, tanquam principium, nulla indigens probatione; videtur enim hæc petitio principii valde esse vitiosa. Quare deberet hæc libertas positivè probari, sicut nos probavimus positivè libertatem ab obligatione legum, tantum æquè probabiliter existentium.

Sed etiam minor argumenti meritò negatur; quia in casu probabilitatis, notabiliter majoris, lex est sufficienter certa ex n. 361. & seq. Si fortè, in quibusdam casibus particularibus, esset aliter statutum à iure humano, inprimis non posset istud quidquam præscribere DEO, vel juri naturali: dein etiam legislator humanus, nullo modo statuit universaliter, ut nulla lex obliget in ullo dubio (ut ostensum n. 358. & inferitur etiam ex eo, quod aliàs vix non etiam tenuis probabilitas obesset obligationi legis) sed ad summum id statuit universaliter, pro casu dubii oppositi certitudini morali, etiam latius dictæ.

Ad confirm. conc. ma. neg. mi. quando enim existentia legis est probata argumentis notabiliter gravioribus, est sufficienter etiam probata ejus obligatio. Certè, sicut in Philosophia illud principium: *Entia non sunt multiplicanda sine necessitate*: non admittitur in hoc sensu, quod nihil sit admittendum, nisi illud moraliter certò probetur, sed tantum, nisi rationibus probabilioribus ejus necessitas adstruatur, ita etiam hoc principium adversariorum: *Non debet adstrui obligatio &c.* non est admittendum, nisi eoque, donec obligatio rationibus probabilioribus adstruatur. Sanè petere (prout adversarii videntur petere) ut admittatur, tanquam principium, nulla probatione indigens, hæc propositio: *Nulla obligatio est adstruenda, nisi moraliter certò probetur*: est petere vitiosè tanquam principium, id, quod ab innumeris negatur, & cuius statim prima fronte apparet dubium. Sed & gratis ab adversariis petitur, ut non tantum sit probata lex directæ, & particularis, sed ut etiam lex reflexa, & universalis, sequendi scilicet probabiliorum, de novo probetur; si enim obligatio est probabilius asserta, pro omnibus casibus particularibus, etiam est sufficienter probata obligatio universalis, quæ est quasi aliquod totum, ex illis particularibus compositum: adeoque totum est in suis omnibus partibus probatum.

Dices 1. Præceptum fidei non obligat ad actum fidei, nisi sit moraliter certum: ergo neque alia præcepta obligant, nisi sint moraliter certa. Resp. neg. ant. modò enim obiectum sit fidei Divina proximè credibile, potest quis obligari, ad eliciendum actum fidei, etiam si ipsi non sit strictè moraliter certum, quòd, hic & nunc, teneatur ad eum eliciendum. Aliud est, quòd obiectum fidei debeat esse certum, & revelatio per moralem certitudinem applicata; nam hæc ita sunt necessaria, ut sine ipsis non possit elici actus fidei, ut docent communiter: & hinc, si ista non dentur, non potest me DEUS obligare; quia non potest obligare ad impossi-

possibile. At non est ita impossibile, sequi tutius, & probabilius, sine pravia morali certitudine de obligatione (si enim taliter impossibile esset, etiam ad istud non teneremur) & hinc est lata disparitas.

376. Dices 2. Obligatio certa non potest provenire, nisi à lege certa: atqui lex tantum notabiliter probabilior, non est certa: ergo neque obligatio, adeoque est obligatio dubia, consequenter nulla. prob. ant. effectus certus non potest provenire, nisi à causa certa: ergo nec obligatio certa potest provenire, nisi à certa lege. Resp. 1. neg. mi. lex enim talis est sufficienter certa, certitudine illa morali latius dicta, qualis ordinariè in moralibus potest haberi: & taliter certa est etiam obligatio. Nec dicas, hanc obligationem non esse sufficienter certam; cum jus, & possessio libertatis, in homine sit certior; nam respondeo, nullo modo esse certum jus talis libertatis, quod adversarii adstruunt, sed omnino esse in questione, ut dictum n. precedente. Resp. 2. dist. minorem: non est certa lex directa. om. min. non est certa lex reflexa. neg. min. & conf. quamvis non strictè moraliter esset certa lex directa, est tamen certa lex reflexa non agendi, nisi deposito prius prudenter dubio practico: at in nostro casu nemo potest istud prudenter deponere, aut se resolvere quòd prudenter licet agat; cum neque possit prudenter prætexere ignorantiam invincibilem, nec dubium invincibile, nec possessionem libertatis: atque adeò nemo potest elicere dictamen conscientiae moraliter certum de licentia actionis: quamdiu autem non potest quis deponere dubium illud, aut elicere tale dictamen, tamdiu per legem reflexam certam tenetur abstinere actione.

377. Dices 3. Hoc ipsum non est certum, quòd talis non possit dubium deponere. Resp. Non sequitur: ergo potest deponere; an enim hæc resolutio foret prudens, prudentiâ Christianâ? Non est certum, quòd non possim me resolvere: ergo possim, & volo me resolvere? Certo foret imprudens, nisi haberet alias rationes, aut principia reflexa, quæ tamen nos negamus posse haberi, & videmur id probasse: si quis tamen bona fide absolute judicaret, tales rationes adesse, e. g. si bona fide judicaret, sententiam omnino benignam esse absolute veram, non nego, talem per accidens posse ratione talis sui principii (quod æquivaleret ignorantiae invincibili) deponere dubium, & licetè operari.

ARTICULUS XVIII.

Respondetur aliis Objectionibus.

378. **O**B. 5. Juxta nos subditus non posset obedire superiori, præcipienti aliquid minus tutum, & subito minus probabile: sed hoc est contra SS. Patres & evertit bonam disciplinam: ergo. mi. est clara; quia aliàs daretur ansa, detrectandi sæpissime imperia: & SS. Patres, ac ascetae docent, in tali casu obediendum. Sic S. Augustinus. l. 22. contra Faustum Manichæum c. 75. ita scribit: Cum ergo vir justus, si fortè sub rege, bo-

mine etiam sacrilego, militet, rectè possit illo jubente bellare, civica pacis ordinem servans, cui quod jubetur, vel non esse contra DEI præceptum certum est, vel utrum sit, certum non est, ita, ut fortasse reum regem faciat iniquitas imperandi, innocentem autem militem ostendat ordo serviendi. Bernardus tract. de præcepto, & dispensatione c. 9. ait: Quidquid vice DEI præcipit homo, quod non sit tamen certum displicere DEO, haud secus omnino accipiendum est, quam si præcipiat DEUS. S. P. Ignatius in epistola de obedientia n. 18. ait, obediendum esse omnibus in rebus, que cum peccato manifesto conjunctæ non sunt: & consentium passim doctores, atque alcatæ: ergo. Major autem patet ex eo, quòd juxta nos subditus non posset facere, quod ipsi esset minus probabile, consequenter non posset exequi tale mandatum.

379. Resp. Inprimis videntur potius adversarii obesse obedientiæ; cum non improbabile videri possit, quòd subditus non teneatur obedire, quando ipsi probabile est, quòd superior non possit jubere, aut quòd probabilius sit illicitum, quod jubetur. Sanè non contemnendi auctores id dicunt, cum Castro Palao p. 1. tr. 1. disp. 2. punct. 6. & disp. 3. punct. 13. & disp. 2. quidem plures citat, & non contemnendos auctores; interque eos Suarezium in 3. p. tom. 5. disp. 4. sec. 6. n. 6. qui loquens de lege (inter quam, & præceptum, vix assignabunt adversarii discrimen formale) ait, si manifestè probabilius sit, legem aliquid illicitum præcipere, valde probabile esse, subditos posse se excusare ab observantia talis legis. Addi potest Ludovicus Schilderus tr. 2. de conscient. c. 4. n. 57. & alii adhuc, quos citat recentior quidam in manuscriptis. Cur igitur juxta adversarios non possit, subditus se liberare ab obligatione præcepti, & bonâ conscientia non obedire?

380. Resp. 2. & melius in nostris principiis. neg. ma. quia est notabiliter probabilius, quòd teneatur, saltem ordinariè, etiam in tali casu, subditus obedire, & ita habet, teste Castro Palao loc. cit. communis. Sanè superior in hoc casu est in possessione præcipiendi, donec subditus clarè ostendat, eum non rectè præcipere. Licet enim talis actio, independentè ab auctoritate superioris, per præceptum ei applicata, sit minus probabiliter licita, tamen, accedente per præceptum illa auctoritate superioris, fit ea actio probabilius licita, imò obligatoria; quia hæc circumstantia accedens extrinsecè immutat objectum, & DEUS, qui fortè prohibet talem actionem, lege prima directa, seu tendente in rem, tantum in se, & independentè à præcepto spectatam, permittit eam, vel etiam jubet, per accidens lege reflexa, seu secunda, tendente in rem, ut vestitam hac circumstantia præcepti.

Paritas est in hoc exemplo, DEUS ulum materiæ dubiæ, concernentis valorem Sacramenti, per se prohibet: permittit tamen, imò jubet eum, in casu extremæ necessitatis: sic etiam DEUS sæpe rem per se prohibitam permittit, ratione ignorantiae invincibilis. Ceterum quilibet, non præoccupatus aliis ideis, difficulter capiet, quòd omnia, quæcunque potest quis licetè facere, superiore jubente, e. g. circa omissionem jejunii, precum,